

Den Blaa Hawaii

MEDLENSBLAD FOR STAVANGER FILATELIST-KLUB * JANUAR 2019

Sverre Morken satte et vakkert punktum for en lang karriere som frimerkekunstner, med frimerke og miniatyrark som markerte kongeparets gullbryllup. Frimerket viser utsnitt av brudeparet på vei fra Oslo domkirke til Slottet i åpen bil 29. august 1968.

Morken har i løpet av sine 45 år i Postens tjeneste gravert 195 norske frimerker med et samlet opplag på mange hundre millioner.

Økende oppslutning

Den gledelige og positive økningen av deltagere på klubbens møter har også fortsatt i 2018 - med et gjennomsnitt pr møte på 10%.

Mange er med å skape interessen, takk til foredragsholderne, inkluderende medlemmene som har med seg frimerker, samlinger og frimerker for salg, utvalgshefter er fortsatt populært sammen med auksjoner og kasser med go'biter.

Det gleder redaktøren at flere har kommet med interessante artikler også til denne utgave av bladet.

Innbetaling av medlemskontingenten har i år gått greit og etter nølerne har fått en påminnelse og ved årsskiftet var vi på det nærmeste i mål. For våre hovedmedlemmers kontingent på kr. 450, går 300 til Norsk Filatelistforbund bl.a. til dekning av bladpenger. Heldigvis har klubben en sunn økonomi med tillegskilder fra grasrotandel, sjenerøst til skudd fra Stavanger Kommune og overskudd fra auksjoner og andre aktiviteter.

Vel møtt til vårens møter.

Styret i Stavanger: Filatelist-Klub: Erik Chr. Martens (leder), Karl Kalvik (nestleder/kasserer), Gjert Bergesen (sekretær), Eirik Ovesen, Bernt Tjensvold.

Varamedlemmer: Siri Hodne, Kåre Skjæveland

Den Blaa Hawaii

Redaktør: Erik Chr. Martens

Medlemsblad utgitt av Stavanger Filatelist-Klub.

Org.nr. 984 102 062, Bank 3201 13 84 349, Vipps 10 4869

Postboks 604 - 4003 Stavanger

VELKOMMEN TIL VÅRENS MØTER

8. januar

NorStamps,
kasser med
filatelistiske
go'biter

26.mars

Odd Arve Kvinnes-
land:

«Da
Sønder-
jylland ble
dansk
igjen. Historien og fri-
merkeutgivelsene»

11. juni

**SOMMER-
AVSLUTNING**

22. januar

Geir Sør-
Reime:

**Frimerker
og slekts-
gransking**

9. april

**NorStamps
auksjon**

12. februar

Klubbauksjon

26. februar

Årsmøte

12. mars

Helge
Berntsen:
Rogaland

14. mai

Geir Flatheim:
Posthorn og
vanmerker.
Demonstrer
vanmerkesøker

28.mai

Klubbauksjon

**Møtene
holdes på
Ågesentunet,
Hillevåg.**

**Dørene
åpner 18:30**

**Vi serverer
kaffe og
noe å bite i.**

**KLUBB-
AUKSJONER**

**HUSK
Å TA MED
FRIMERKER**

**POSTKORT- OG FRIMERKE-
SAMLERE ER VELKOMNE**

STAVANGER FILATELIST-KLUB

“Den Blaa Hawaii”

Stavanger Filatelist-Klubs orden

**Av Hallvard Slettebø,
kommandør**

“Den Blaa Hawaii” er Stavanger Filatelist-Klubs orden – eller utmerkelsestegn. Ordenen kan gis til klubbmedlemmer som har utført fortjenstfullt virke for klubben, eller for filatelen i sin alminnelighet.

Ordenen har navn etter de berømte (og dyre!) blå misjonærfrimerkene fra Hawaii 1851. De finnes med valørene 2c, 5c og to ulike 13c. Det er 2c som er motivet på klubbens orden, og av dette er det kun registrert ett ubrukt frimerke, 13 brukte og ett på brev. Det er antakelig ingen av klubbens medlemmer som noensinne har eid et av disse frimerkene!

Klubben vedtok å opprette ordenen i 1926 og de første tildelingene var allerede samme år. Opprettelsen var inspirert av og med hjelp fra Oslo Filatelistklubb. Det første provisoriske Ordenskapitlet bestod av herrene Bertram Charles Middelthou, Hans Andreas Wille Roth og John Grude, og de hadde denne rollen i mange år.

Formell stiftelse var 1928 og en del av de

første tildelingene ser ut til å ha blitt besluttet på ny 1928-1935, eller kanskje faktisk tildeling ble gjort først da.

Ordenen inndeles i 3 grader: storkors, kommandør og ridder. Vi har siden 1926 hatt 4 storkors, 15 kommandører og 44 riddere. Vi har dokumentasjon på 29 tildelinger og forfremmelser før krigen, og 9 til 1945-1950. Så er det et opphold til 1975, og etter det har vi 25 tildelinger og forfremmelser.

Ordenen må kun bæres på klubbens fester eller ved festlige tilstelninger i andre filatelistforeninger eller Filatelistforbundets årsmøter.

Til og med 1989 var seremoniene ved tildeling av ordenen svært høytidelige og omstendelige. Vi har forenklet dette vesentlig ved de nyeste tildelingene.

**Kommandørkorset av
Den Blaa Hawaii**

Oversikt over tildelinger:

Alb. Bergh Skänlund, ridder 1926/1928, kommandør ?, storkors 1926/1935
Bertram Charles Middelthon, kommandør 1926/1928
Harald Hansen, ridder 1926/1929
Adolf M. Pisani, ridder 1926/1928
Ingvald M. Bredahl, ridder 1926
Sigvald M. Sigvaldsen, ridder 1926/1928, kommandør 1935
Magnus Berge, ridder 1926/1929, kommandør 1935
Ragnvald Riis, ridder 1926
Bernt C. Middelthon jr., ridder 1927/1930, kommandør 1935, storkors 1950
John Grude, ridder 1927/1932, kommandør 1935
Hans Andreas Wille Roth, ridder 1927
J.P.C. Johannessen, ridder 1927
Laurits Wilhelm Hansen, ridder 1927
Lars Hovland, ridder 1927
Didrik Emil Smith Ulstrup, ridder 1927
Abraham Odfjell, ridder 1927, kommandør 1935
Einar Osc. Schou, ridder 1927
Edwin Aarøe, ridder 1927
Peter Mossin, ridder 1927
Carl Gulbrandsen, ridder 1935, kommandør 1945
Carl Mathiesen, ridder 1935, kommandør 1945
Einar Larsen, kommandør 1940
Jon Bjørheim, ridder 1945
Sverdrup Hansen, ridder 1945
Frank Walter-Johannesen, kommandør 1950
Alex. Berg, ridder 1950
Jakob Stokka, ridder 1950
Thor Frøiland, ridder 1950
Jacob Schawland, kommandør 1975, storkors 1989
Alv Skarpeid, ridder 1975, kommandør 1981
Harald Ludvigsen, ridder 1975

Sverre Boye, ridder 1975
Jan C. W. Ivarson, ridder 1975
Ingolf Kapelrud, ridder 1981, kommandør 1989, storkors 2009
Per Sviland, ridder 1989
(muligens ikke komplett, og noen årstall før 1950 er usikre)

Følgende ordener er tildelt nålevende, og de fleste er aktive blant våre medlemmer:

Jan S. Torgersen, ridder 1981
Tore Warland, ridder 1989
Carsten Amundsen, ridder 2000
Karl Kalvik, ridder 2000
Hallvard Slettebø, ridder 2000, kommandør 2009
Torstein Sæbø, ridder 2000
Odd Tjølsen, ridder 2000
Gjert Bergesen, ridder 2009
Atle Fossmark, ridder 2009
Erik Chr. Martens, ridder 2009
Jan Ødegaard, ridder 2009
Oddbjørn Salte, ridder 2015
Geir Sør-Reime, ridder 2015

«Ridderkorset av Den Blaa Hawaii»

UTSTILLINGER I INN- OG UT-LAND

Oslo Filatelistklubb sammen med Sentrum Filatelistklubb arrangerte en vellykket utstilling for å markere 100 år siden første utstilling i hovedstaden samt Frimerkets dag, 5. –6. oktober I juryen for Filos 2018 var Hallvard Slettebø (juryformann), Paal Berg-Helland, Axel Bromander og Per-Christian Wallén. Atle Fossmark var juryens sakkyndige. Sølv med 68 poeng Erik Chr. Martens, Stavanger Filatelist-

Klub Posthistorie 2C 20603 Mot lysere tider.

Juryen for Postex 2018 bestod av Hallvard Slettebø (juryformann), Paal Berg-Helland, Axel Bromander og Atle Fossmark. Per-Christian Wallén har vært juryelev. Atle Fossmark har vært dommer og kommisjonær på Nordia 2018 på Island.

Hallvard Slettebø kommisjonær for Thailand 2018

World Stamp Exhibition

28 Nov-03 Dec 2018 Bangkok, Thailand

SFK's flotte resultater fra FIP-utstillingen Thailand 2018 i Bangkok:

Hallvard Slettebø: «World Scouting», mesterklassen, stor gull.

Turid Veggeland: «Bitter Pills and Strong Drops», motiv, gull 93p ærespris.

Forsiden i A3 format av Turid Veggelands eksponat

Palmares Bangkok, Hallvard Slettebø nr. 2 fra høyre

BITTER PILLS AND STRONG DROPS

The exhibit is a story about drugs, told from a pharmacist's point of view.

The title with the exhibit is to give you a taste to the "humanity's incessant searching for new and better drugs against our stresses and pain.

It is, of course, impossible to show all drugs and their uses. I have chosen my most important and appropriate wide range of phlegmatic items to illustrate the story and some selected drugs.

Most of the drugs for a very long time were claimed to be used against nearly every disease. But the ingredients were often secret, the effect was usually doubtful and improved, and some may even be harmful.

The scientific and industrial revolution created a lot of new drugs. The packaged drugs could "speak for themselves" without a doctor's prescription, formulated and were announced without inhibition. An example is "Chok Marafet" Cure.

But useful "modern" drugs were developed. An example is Aspirin (containing acetylsalicylic acid); one of the most widely used drugs in the world, now mainly used to prevent blood clots.

Drugs contribute to the increase of life expectancy. But in spite of innovations the traditional medicine have got a new life, and you will see that the story ends like it started and it will never end!

1. Introduction to the Exhibit, the Title ...

2. What means Cure ...

3. Add together with Drugs based on Empiricism and Tradition ...

4. The result is a lot of Drugs, for example ...

5. What happens All these Drugs?

6. From the Pharmacy to the Pharmaceutical Industry ...

7. Results of new Drugs, How will trends Change ...

Total number of pages in A3 size **93**

Velkommen til våre frimerkebutikker i Oslo

I Frimerketjenestens butikk i Persveien 34/36 tilbyr vi det meste av det du trenger til din frimerkesamling:

- Nye norske frimerker og samleprodukter
- Eldre norske frimerker
- Utenlandske frimerker
- Samlerutstyr og rekvisita

Åpningstid

Mandag - fredag: 09.00 – 15.00

Gratis kundeparkering

Majorstuen postkontor er vår spydspiss i Oslo. Her finner du et godt utvalg i nye norske frimerker og samleprodukter, samt et begrenset utvalg i samlerutstyr.

Besøksadresse:

Kirkeveien 61
(Majorstuekrysset)

Åpningstid:

Mandag – fredag: 08.00 – 18.00

Lørdag: 10.00 – 15.00

Kontakt

E-post: frimerketjenesten@posten.no

Tlf: 23 14 78 70

Nettbutikk: posten.no/frimerkebutikken

Dan Tagesen

Frimerkelig Isens helter siden 1935

Ikke som i 1954 da 25.000 kom for å se «Hjallis» på Mosvatnet i Stavanger (isen sprakk), men interessen for hurtigløp på skøyter er fortsatt stor her i landet. Og Stavanger er blitt et sentrum for norsk skøytesport. I Sørmarka Arena arrangeres jevnlig verdenscup-stevner, og våre beste løpere har treningsleirer her. Etterpå skryter alle av den fantastiske isen i hallen.

Jeg har vært interessert i skøyter helt siden jeg hørte overføringen i radio av 10.000 meter i OL i Squaw Valley i 1960. Knut Johannesens vinnertid 15.46.6 står med gullskrift i norsk idrettshistorie. Og nylig fikk 85 år gamle «Kupper'n» Kongens Fortjenestemedalje i gull.

Hva er da mer naturlig for en filatelist enn å lage seg en liten motivsamling under overskriften «Hurtigløp på skøyter». Ikke kunstløp, ikke kortbane – selv om det på ingen måte er unaturlig å ha med i en slik samling.

Utstilling

Du kan samle på enkeltfrimerker, blokker, FDC, postkort, brev, billetter, programhefter – ja, sågar ølbrikker. I min samling har jeg to slike brikker fra VM i Inzell i 1986. Bare fantasien setter grenser, og blir samlingen god nok, er utstilling i motivklassen eller «Åpen klasse» et mål å sette seg. Her hører også litt skøytehistorie med, for eksempel at skøytelignende fottøy har vært i bruk i over 4000 år, og at Norges første organiserte skøyteløp fant sted ved Akershus Festning i 1863.

Sovjet og Tyskland først

Hvis vi kan stole på det nederlandske frimerkefirmaet Postbeeld, var det tidligere Sovjet-Unionen og Tyskland som ga ut de første frimerkene med motiv fra hurtigløp på skøyter – begge i 1935. Det russiske var ett av 10 merker til markeringen av Spartakiaden i 1935, og det tyske ett av tre merker i serien til OL i Garmisch-Partenkirchen i 1936.

Tyskland først ute; frimerke til OL i 1936.

Nederland er kanskje den største skøytenasjonen; her ble det internasjonale skøyteforbundet stiftet i 1892, og her ble det første verdensmesterskapet på skøyter arrangert året etter. Og Nederland var tredje først i verden med et skøyte-frimerke – det inngikk i Barnevelferd-serien i 1948.

Norge i 1951

Postvesenet i Norge kom også ganske tidlig på banen, i 1951 i serien utgitt til OL i Oslo året etter. Her er en skøyteløper motivet på det første merket, 15+5 øre, tegnet etter et fotografi av Oscar Mathiesen under et løp i Davos.

I årene etter er det utgitt ytterligere seks frimerker med skøytemotiv: 25-øresmerket i serien til 100-årsjubileet for Norsk

Skøyteløp i den flotte norske serien til

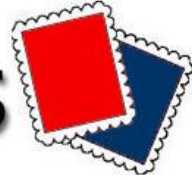
OL i 1952.

Idrettsforbund, og fem merker i blokkene til OL på Lillehammer i 1994. Bjørg Eva Jensen, Ivar Ballangrud, Hjalmar Andersen, Knut Johannesen og Geir Karlstad fikk æren av å bli avbildet i denne serien. Men ellers finnes det noen hundre skøyte-frimerker fra en rekke andre land; Sverige, Finland, Japan, Ungarn og så videre. Dessuten mange slike frimerker fra land vi ikke vanligvis forbinder med skøyter. Det siste jeg har sett er et miniark fra afrikanske Mosambik, der vår sprintstjerne Håvard Holmefjord Lorentzen er avbildet.

Håvard Holmefjord Lorentzen (og andre norske utøvere) på blokk fra Mosambik.

NORSTAMPS

I vår butikk på Bystasjonen i Sandnes finner du landets største utvalg av frimerker, brev, postkort, mynter og sedler!

Åpningstidene er:

Mandag-Fredag: 10.00 - 17.00

Lørdag: 10.00 - 15.00

www.norstamps.com

Posthornmerker - enheter.

Geir Flatheim

Asamle på eldre norske posthornmerker har i alle år vært populært. Hvorfor? Jo, fordi det er så mange forskjellige innfallsvinkler og antall merker som kan passe små og store samlere. Noen er fornøyd med et av hvert NK-nummer, andre vil ha et komplett sett med plater og nyanser etter NK, neste steg blir da komplette typesett og så kan man jo lete etter varianter og vannmerkestillinger. Selv har jeg tatt det enda et skritt videre. De siste 25 år har jeg gledet meg over å rekonstruere de forskjellige originale arkene fra 20 mm utgavene 1886-93 som har vært det viktigste.

Det er mange som har prøvd seg på slike rekonstruksjoner, men for de fleste ble det vanskelig å komme så mye videre grunnet et stort problem - mangel på enheter til å pusle med. Spesielt før 1970 hadde ikke par og striper noen høyere status enn et tilsvarende antall enkeltmerker, så enhetene ble ofte delt for å passe i lommer, i bunter eller for andre sorteringsgrunner. Følgelig ble det stadig færre enheter å oppdrive. Men etter at enkelte storsamlere, og Håndbok gruppen, ble ivrige på å rekonstruere de forskjellige utgavene, begynte jakten på enheter og utveksling av opplysninger. På 50-60-70 tallet satt de fleste samlere på hver sin tue og ville ikke dele så mange opplysninger med hverandre. Senere har det blitt stadig lettere. Mobiltelefoner, e-mail, flere offentlige auksjoner, utstillinger og bedre tidsskrift hjalp til med kontakt og utlån av enheter og opplysninger. Selv har dette hjulpet meg til å skaffe mange hundre par, striper og blokker bare av NK 52 I og II, som jeg nå selv er med på å rekonstruere for neste bind av Centraltrykkeriets utgaver. Det er fortsatt

en spenning i det å se om bare et nytt par er med på å utvide de kjente delene av arkene.

Men har jeg egentlig så mange "enheter"? Sannheten er at et ganske stort antall av dem har vært delt av samme grunner som tidligere nevnt. Jeg har i mange år vært klar over hvor vanlig denne delingen var, så jeg har ved enhver anledning søkt etter muligheten til å kunne pusle sammen enheter når jeg har gjennomgått samlinger og posearkiv som har blitt lagt ut for salg. Spesielt for 5 øre kan det være mye å finne. Noen ganger finner man par også i posene, men normalt sett er det bare enkeltmerker. Har man da f.eks. 100 merker liggende utover bordet, så kan det være mulig å se merker som kommer fra samme brev, med samme stempel. Men den sikreste måten er å være systematisk. Det første er å sortere på NK-nummer og nyanser, papir etc. Neste skritt er å sortere etter stempelen. F.eks. kan man skyve alle med div Christiania stempler for seg selv. (Bilde 1.)

Det kan fort bli halvparten. Disse kan igjen

Bilde 1. Trestripe 52 I bundet sammen av stempler og tagg.

sorteres på de mange forskjellige stempeltypene. Resten sorteres på alle enringstempel, toringsstempler, pakke-stempel eller annet som kan skille merkene. Nå er det viktig å være nøye.

Bilde 2. Par 52 I bundet sammen med en liten del av enningsstempel og en lang tagg.

Selv om man bare ser en liten del av et stempel, så kan det normalt være nok til å få det i rette gruppe. Mange par fikk bare et stempel, så da kan det ene merket bare få en liten del av dette. (Bilde 2.)

Så er det viktig å ta hensyn til hvilken ret-

Bilde 3. Vertikalt par bundet sammen av stempel/dato.

ning typene på de forskjellige utgavene normalt satt i forhold til hverandre, og det er nå det blir virkelig spennende. Er det noen merker som kan bindes sammen av et stempel? Er det en mulighet for at de har hengt sammen i motsatt retning, (bilde 3.) med hver sin del av et nesten likt stempel?

Bilde 4. Firestripe 52 II c. Merke 1 og 2 bundet sammen med stempel/tagg. Merke 2 og 3 bundet med hjelp av stempeldato, typer og tg. Merke 3 og 4 bundet med en spesiell riveflate.

Bilde 6. Spesiell enhet. To loddrette par fra samme arkiv, stemplet med 16 dagers mellomrom, men som likevel har vært en fireblokk bundet med riveflatene.

Eller kan de ha blitt stemplet hver for seg, f.eks. på bancobrev. Da er det bare typer og taggingen som kan hjelpe. (Bilde 5) Mitt siste eksempel (bilde 6) er et spesielt objekt. Det er en fireblokk satt sammen av 2 loddrette par stemplet BERGEN, men med 16 dagers mellomrom. Disse har da vært på 2 brev fra samme avsender til samme mottaker. Tagging, typer og vannmerker binder.

Nå kan man ha vært heldig og funnet merker som har sittet sammen på større brev eller følgebrev. Jeg har selv puslet sammen lengre striper, enheter og opp til 10-blokker på denne måten.

BILDE 5. - Firestripe 52 II a med en stor platefeil på høyre merke, som har hjulpet til å plassere merkene til venstre.

Til og med av 10, 20 og 25 øres merker. Men på både større og mindre enheter blir det nå viktig å lete etter kjente platefeil som hvite flekker, rammebrudd, varianter eller oppgraveringer (bilde 4).

Å kunne finne en sikker plassering for et av merkene er bra, for da blir det lettere å finne eventuelle platefeil på resten av merkene i denne enheten. Mange av utgavene har større og mindre rekonstruerte enheter registrert i håndbøkene.

Finner man først et sikkert kjennetegn, så kan man sjekke hvor dette merket har sittet i de kjente rekonstruksjonene, og så kan man sammenligne med tidligere enheter rundt denne posisjonen. Men det beste er å finne enheter som UTVIDER rekonstruksjonen. Det er skikkelig gøy. Finner man da enheter som utvider en

større rekonstruksjon, så kan de bevise at en annen mindre rekonstruksjon har hørt sammen med den. Jeg har selv mange nye opplysninger tegnet inn i de utgitte håndbøkene pga. slike funn. De største rekonstruksjonene vokser stadig og antallet mindre reduseres. Samtidig kan nye enheter hjelpe til med å forbedre beskrivelsen av de enkelte posisjoner, og kanskje finne nye platefeil som bare har vært med i kortere perioder av trykningen.

Det er derfor jeg og andre i Håndbok gruppen aldri blir lei av å få tilgang til alle typer nye enheter, enten for kjøp eller for utlån/scan. Mange plater er nå komplette og godt beskrevet, men det er fortsatt flere som bare langsomt forbedres. Er det noen som har flere enheter ?

Concord

en supersonisk opplevelse for de få. Concord var mer enn dobbelt så rask som dagens passasjerfly med sine 2179 km/t mer en to ganger lydens hastighet. Det er utgitt fra mange lang frimerker

med Concord, sikkert et eget interessant samlerområde innen luftfart. Maskinene både i fransk og britisk eie startet flyvningene i 1976 og varte fram til 2003, da både Air France og British Airways avsluttet sine ruteflyvninger.

Frimerket fra Antigua-Barbuda henledet på en historie om en engelsk lottovinner som fikk en gevinst i overkant av 100 mill. kr. Og som hyret inn Concorde og inviterte sine pub-venner med på et tur til Kariben. Her tok de inn på et luksushotell og ble sett på med mistro av fiffen da de ankom. Men etter en stund satt de øvrige gjestene pris på den muntre pub-gjengen fra England

**Kong Frederik VI (1808-1839)
Regent (1784-1808)**

Begynnelsen av 1800-tallet var en urolig tid i Europa, og Napoleonskrigene gjorde det svært så krevende for tvillingrikene Danmark og Norge og for postvesenet. Antall skriveføre steg raskt, og brev-mengden økte tilsvarende. Kravet om hyppigere postgang ble med dette forsterket. Allerede i 1735 var det frem-satt et forslag om en to ganger ukentlig brevpost mellom København og Christiania på grunn av den da voksende brevmengden. (Budstikka nr. 2-2016 og Ofk-Info 3-2015). Amtmenn og postmestre ble i

denne anledning bedt om en uttalelse om en generell utvidelse av postgangen til to ganger i uka. Svarene var noe blandet, men overveiende negative da de fleste mente det ble for kostbart, og for vanskelig å få postbøndene med på dette.

Det skulle gå mange år før den dobbelte postgang på ny ble en realitet, selv om dette gjentagne ganger kom opp som et ønske og "et krav" fra både handelsmenn og embetsmenn.

Kong Christian VII som regjerte tvillingrikene fra 1766 til 1808, var sykkelig og utviklet tung Schizofreni, og var svært syk i store deler av sin regjeringstid. Johann Friederich Struensee ble i 1769 utnevnt til kongens livlege, og fikk stor kontroll med kongen og hans utøving av kongemakten. Struensee gjennomførte mange kontroversielle reformer i Danmark og i Norge, og innen postvesenet ble han spesielt kjent for reduksjon og fjerning av portofriheten i postordningen. Han regjerte svært selvstendig fram til han ble avsatt og deretter henrettet i april 1772. I 1784 overtok Frederik VI som regent, og ved kong Christian VII død i 1808 ble Frederik VI formelt konge over Danmark og Norge.

Johann Friederich Struensee (1737-1772)

I 1804 var omsider situasjonen blitt slik at en dobbelt ukentlig postgang mellom København og Christiania ble en absolutt nødvendighet.

Jacob deRytter var postmester i Stavanger 1792 – 1807. Han var født og oppvokst i Stavanger, og tok juridisk eksamen i 1781. Han hadde en sentral posisjon i byen, og var måler, veier, mekler, vraker, branninspektør og forlikelseskommisær. Da deRytter tok over som postmester i 1792 var postruta Stavanger – Bergen – Molde vel etablert, og det medførte store utfordringer i samkjøringen med postruta mellom Stavanger og Christiansand.

Før 1775 hadde det knapt vært postgang mellom Stavanger og Bergen, og

da denne postruta ble forlenget til Molde et tiår senere i 1786, skapte det adskillig merarbeid for postmesteren. DeRytters forgjenger, postmester Jens Andreas Guldberg (1776-92), fikk da også et årlig tillegg på 50 Rdr. for dette merarbeidet. Det var utfordrende å koordinere postgangen mellom disse to "separate" rutene, som hver for seg hadde adskillige problematiske strekninger.

Postgangen og veien nordover fra Stavanger til Bergen var det lite å gjøre noe med. Det meste av transporten gikk på sjø, og tidsforbruket ble deretter.

Dette var et stort problem for handelsstanden, og en klage på forholdene ble sendt til Generalpostamtet. Det følgende dokumentet som jeg fant på Statsarkivet i Kristiansand, illustrerer med rene ord hvilke problemer handelsstanden hadde i denne sammenheng. Brevet er et tilsvarende fra Generalpostamtet på en klage fra borgerskapet i Bergen og stilet til Amtmann Peter Holm i Lister og Mandal Amt (1773-1805).

"Promemoria!

Repræsentanterne fra Borgerskabet i Bergen have i en hertil fra Stiftet sammesteds indsendt Ansøgning, iblandt andet, andraget, at der til Brevvexlingen mellem Bergen og de vesterlandske Stæder Stavanger, Christianssand og Arendahl,

medgaaer en overordentlig lang Tid, hvortil da formeene Aarsagen at være, at Afgangsdagene for Posten fra disse Stæder ikke nøie nok ere afpassede efter Postens Gang, og derfor have ansøgt, at en forandring heri, som kunne bevirke en hurtigere Korrespondence, maatte skee.

Posten mellem Christianssand og Stavanger afgaaer fra Hiint Stæd Mandag Eftermiddag Kl 5, og ankommer almindelig Onsdag Aften eller Torsdag Formiddag til Stavanger, hvorfra den igien afgaaer Fredag Middag Kl 12, og ankommer om Søndagen til Christianssand.

Denne Post tiener for en betydelig Deel til Stavanger Korrespondence med de søndenfieliske Stæder, danske Provindser og udenrigske Stæder, hvortil Bergens Korresponderende have en særskildt Postgang over Christiania.

Efter benevnte Poster forhen anmærkede Gang, og naar tillige medbringer Arendahls Breve, ankommer Søndag eller Mandag til Christianssand, og igien derfra afgaaer til Christiania Tirsdag Middag, synes der ikke at kunne, til fordel for de Korresponderende i og paa Bergen, foretages nogen forandring i Afgangsdagene for Posten mellem Christianssand og Stavanger, da dette Stæds Korrespondence, til hvis Nytte Posten fornemmelig er anlagt, derved, i den betydeligste Deel deraf, lettelig kunne komme til at lide.

Det er imidlertid unægteligt, at de Korresponderende i Bergen lide den paakla-

gede Sinkelse i deres Korrespondence paa denne Kant af Norge; men Aarsagen dertil synes fornemmelig at ligge i Bestemmelsen af Afgangsdagene for Posten derimellem og Stavanger.

Denne Post afgaaer nemlig fra Stavanger Tirsdag Middag, da Posten fra Christianssand endnu ikke kan være ankommen, hvorfra da Breve, som denne medbringer til Bergen, maa overlige i Stavanger omtrent 6 Dage; Og da Posten afgaaer fra Bergen Lørdag Eftermiddag Kl 5, kan den, efter dens Gang for nærværende Tid, ikke ankomme til Stavanger førend Bergens Post derfra allerede er afgaaet, hvorved ligeledes disse Breve maa overlige i Stavanger i ligesaa lang Tid.

Denne Bestemmelse er i sin Tid formeentlig foranlediget derved, at det paa den Tid har været anseet umueligt, at Posten kunne gaae frem og tilbage i 6 à 7 Dage, og altsaa har dens Jndflydelse paa Posten mellem Stavanger og Christianssand ikke kunnet komme i nogen synderlig Betragtning.

Det har ikke manglet fra General-Postamtets Side, at paadrive Posternes hurtigere Gang overalt i Norge. Erfarenhed har og allerede viist, at dette har frugtet meget paa de Stæder, hvor Postbøndernes forseelser i Postbefordringen ere bleven opdagede og straffede.

Men endskiøndt at de derved tilsigtede forledninger, hvad Posten mellem Bergen og Stavanger angaaer, ikke saaledes som man ønskede, og de kunne være, endnu ere opnaaede; saa troer man dog, efter

hvad den senere Tid har viist, at man med nogenledes Sikkerhed kan antage, at den, overordentlige Hindringer undtagen, almindelig vil kunne befordres derimellem i 3 Dage.

Dette forudsadt, troer Generalpostamtet, at den fordeel, som Bergens Korresponderende, ved den foreslagne forandring i Postens Afgangsdage, ønske, vil være umuelig at opnaae, naar Afgangsdagene for Posten mellem Stavanger og Bergen bleve derhen forandrede, at Posten afgik fra Stavanger Torsdag Eftermiddag Kl 5, da den kunne komme til Bergen den paafølgende Søndag, og fra Bergen Mandag formiddag Kl 10, da den kunne være i Stavanger Torsdag formiddag.

Derved blev Brevene fra Christianssand og Arendahl ikke opholdt over ½ dag i Stavanger; Posten fra Bergen kunne indløbe til Stavanger førend den anden Post derfra afgik; og saaledes haves Svar paa et Brev mellem Bergen og Stavanger i 6 à 7 Dage, og mellem første Stæd og Christianssand og Arendahl i 14 dage omtrent.

Og kan denne forandring, saavidt Generalpostamtet skønner, ikke foraarsage noget Ophold for den nordre Post mellem Bergen og Molde, men meget mere vil tillige gavne samme.

Men da dette mueligens i andre Henseende kunne medføre større Skade og Uleilighed for Korrespondencen eller Postindretningen; Og Generalpostamtet mangler da i saa fald fornødne Oplysninger; Saa skulle man herom tjenstlig udbede sig Hr Etatsraadens behagelige

formeening; hvorhos Generalpostamtet med fornøielse vil modtage andre forslag, som maatte bedre kunne befordre Øiemedets Opnaaelse, enedog i det fald, om Afgangsdagene for Posten mellem Christianssand og Stavanger til mere Fordeel for Korrespondencen anderledes, end de hidintil ere fastsatte, kunne bestemmes.

Generalpostamtet, den 12te Novbr 1796

HASchiffmann (sign) **Guldsted** (sign)

CWLange (sign)

Til Etatsraad og Amtmand Holm!"

Mellom Stavanger og Kristiansand, og mellom Stavanger og Bergen var det postgang en gang i uka. Etter Kongelig Placat av 8 Dec. 1786 ser vi:

"Posten skal afgaae fra hvert sit Sted, saaledes som samme hidintil er anlagt, nemlig:

1. Fra Stavanger: til Christianssand Fredag Middag Klokken 12, og til Bergen Tirsdag Middag klokken 12.
2. Fra Bergen: til Stavanger Lørdag Eftermiddag Klokken 5, og til Molde Lørdag Middag Klokken 12.
3. Fra Molde: til Bergen, Onsdag Formiddag Klokken 10, og til Christianssand Tirsdag Middag Klokken 12."

Ankomst/avgang passet ikke med en gjennomgående postgang nordover til Bergen og Molde eller sørover til Kristiansand slik det var lagt opp. Dette ble imidlertid rettet ved en kongelig resolu-

sjon av 5. mai 1797, da rutene skulle koordineres slik at det ikke ble noen vesentlige forsinkelser.

”Forandring i de for Posten imellem Stavanger og Bergen ved Placat 8 Dec. 1786 bestemte Afgangsdage.

Med Hensyn til den hurtigere Brevvexling og deraf flydende Nytt for de Corresponderende (der vil bevirkes derved, at de for Posten imellem Stavanger og Bergen fastsatte Afgangsdage forandres og ordnes deels mere passende til Ankomst og Afgangsdagene for de i Forbindelse med samme staaende Poster, og deels efter den ordentlige og forbedrede Gang, som hiin Post i den senere Tid har erholdet) har Kongen tilladt: at de for Posten imellem Stavanger og Bergen ved Pl. 8 Dec. 1786 bestemte Afgangsdage maae derhen forandres: at Posten afgaae fra Stavanger Torsdag Middag Kl. 12, men, ifald Posten fra Christianssand ikke til den Tid er ankommen, da saasart denne indløber, og i det seneste samme Dags Eftermiddag Kl. 5; og at Posten afgaaer fra Bergen Mandag Middag Kl. 12. Denne Forandring iværksættes fra 1 Jul. 1797 af. (Schou XII Side 225)”

Postmester de Rytter fikk i 1803 ordre om å undersøke muligheten for å sette i gang en dobbelt ukentlig postgang også på strekningen Stavanger – Christiansand. Det følgende dokumentet som jeg fant på Statsarkivet i Stavanger for en del år siden, beskriver ganske mye

rundt postgangen generelt, men også tydeliggjør postbøndernes vilkår og motvilje mot å bli pålagt mer arbeid i form av en to ganger ukentlig postgang. Postmester Jacob deRytter argumenter her for postbønderne.

”Pro Memoria!

I underdanig følge General Post Amtets Circulaire af 23 Julii sidstleden har jeg at indberette, hvad Postbønderne her i Districtet haver svaret til forslaget om en dobbelt ugentlig Postes gang og Befordring.

I forveyen maa jeg ellers underdanig erindre, at da jeg forstaaer Forslaget om en dobbelt ugentlig Post for Norge saaledes, At Posten fra Kiøbenhavn vil komme at opgaae til Norge to gange om Ugen, ligesom Hamborger Post dertil ankommer, og ned igjen to gange om Ugen, saa at de norske Breve kan efter muelighed naae den fra Kiøbenhavn til Hamborg afgaaende Post, og at altsaa den fra Stavanger over Bergen til Molde anlagte Post ikke derunder kan være meent, da de Udenrigske Breve til Christiansund og Molde kan med Posten fra Tronhiem didhen og derfra med langt mindre Bekostning for Postcassen blive befordrede, end igiennem den Lange og Kostbare Tour fra Stavanger til Molde, saa har ieg ikke indsendt Svar fra Postbønderne som skydser i denne Tour, men feyler jeg heri, og Collegiet skulle agte det fornødent at indhente Svar fra dem, skal det skee naar befales. Heller ikke har jeg indhentet Svar fra Postbønderne paa de 3 Postgaarde

Ollestad, Eeg og Houglund, efterdi disse Postgaarde vil indgaae, naar den nye Vey igiennem Drangsdalen bliver færdig, og andre vælges i deres Stæd.

Postbønderne paa de øvrige Postgaarde her i Districtet, i Touren fra Stavanger til Christiansand, neml: Øglende, Østraad, Aalgaard, Kyllingstad, Nedrebøe, Skieveland, Birkrim og Strømstad har jeg indsendt Svar fra, og ere de alle enige i, at en dobbelt ugentlig Post vil blive dem saa Byrdefuld, at de umelig kan paatage sig den uden største Tab og Skade i deres Gaardebrug og Næringsvey, naar det ikke maatte allernaadigst behage Hans Majestæt Kongen, igiennem General-Postamtet gunstige og høytformaende Forestilling, at forunde dem saadan Betaling for Skydsningen, som er propotioneret efter Tidernes nærværende Beskaffenhed, samt allernaadigst formindske Antallet af Aarene som Postkarlene ere pligtige at tjene i. De tvende Postbønder paa Østraad ere de eneste blant dem, som forlanger flere Postkarle, nemlig 2 hver. Aarsagen er, at de ere begge gamle mænd; men de øvrige Postbønder formaaer, at bestride den dobbelte Skyds med det nu havende Antal Postkarle.

De erklærede sig ellers samtlig villige til at ville overtage den dobbelte Ugentlige Skydsning, naar de blive tilstaaede 24 β : pr Miil i Skydspenge, og naar Postkarlenes Tjenestetid blev nedsadt fra 7 til 5 Aar. De anføre adskillige Grunde for den paastaaende høyere Skydsløn; de sige: At deres aarlige Skatter ere anseelig forøgede siden den Tid Skydspengene blev be-

stemte til 14 β : pr Miil, og desuden er ny Skat paabuden: at alt hvad de behøver og maa Kiøbe i Kiøbstæden, det være sig Salt, Humle, saltede Fiskevare, Hamp, Høe, Blaar etc.; er stegen til dobbelt og maae med dobbelt Pris nu, end da: at en god Hæst som da kunde Kjøbes for 8 à 10 Rdr. koster nu fra 20 til 30 Rdr: at de maae anskaffe sig flere Hæste og Koste mere paa deres Føring, naar de skal bruges saa ofte; ei at tale om Kornvarenes overdrevne høye Pris, som adskillige af dem trænge til og maa Kiøbe, m: m:

Som bevægende Aarsag til Begjæring om Forkortelse i Postkarlenes Tjenesteaar angive de: at uagted Posten paa denne Tid samt Vanskelighed for at faa Postkarle, efterdi der holdes skarpere Opsyn med Postens hurtige Befordring nu end tilforn; hvorforuden adskillige Stationer maa skydse Posten om natten, ofte i et Veyr, at en Hund, som man siger, ikke vil være ude i, men Posten maa alligevel fort, hvorved de skydsende Lide meget ondt, og slide meget paa deres Klæder; hvorfor og det unge Mandskab hellere vil lade sig skrive til Soldat end tjene 7 Aar som Postkarl, da Soldaten behandles Langt anderledes nu end i forrige dage og slipper med Langt Lettere Byrder end Postkarlene; og derfor seer Postbønderne aldeles ingen Raad til at faae Postkarle til den dobbelte Skyds, uagted de ville fordoble deres Løn, som nu skal være 14, 16 à 18 Rdr om Aaret, efter Egnens Beskaffenhed, naar ikke den kortere Tjeneste Tid skulle Lokke dem dertil.

Skal jeg nu sige mine underdanige Tanker om foranførte Postbøndernes Motiver, da maae jeg tilstaae, at jeg ikke seer mig i Stand til at afbevise nogen af dem som urigtig eller overdrevne.

I Anledning af de fra Postbøndernes Side opgivne Vanskeligheder i at faae Postkarle, skulle jeg ikke forbigaae at berøre, det jeg for en Tid lang siden har været nær end at foreslaae Tvangsmidler for at faae Postkarle, og har derfor svaret en og anden Postbonde som har Beklaget sig over, at Han ingen Postkarle kunde faae, at naar intet andet Raad var skulle ieg indberette GeneralPostamtet hans Forlæggenhed, og derhos underdanig udbede, at Postkarle af det unge Mandskab maatte for Eftertiden indskrives og comanderes til Posttjenesten, Ligesom til Soldatertjenesten, men jeg fandt af Postbøndernes derimod gjorde Forestilling, at det ville blive dem til stor Ulejlighed og Skade, ja til megen Hinder i Postens ordentlige Fremskydsning, naar de skulle have tvungne og uvillige Folk dertil; Thi foruden at der er en stor Forskiel paa at holde villige og uvillige Folk i Tieneste, har man ikke i Husstanden den Magt og de Midler at tvinge ulydige Tjenere med, som man bruger i den Militaire Stand at holde Soldaten i Ave med; Ligeledes indsaae jeg og Mueligheden i, at saadan en tvungen og vrangvillig Karl kunde tilføye den mere Skade paa deres Hæste, uden at det var dem mueligt at faae Erstatning derfor, end hele Skyds Lønnen kunde Bleøbe til, hvilket de i sær frygtede meget for, og af disse Aarsager har jeg ikke kundet

foreslaae eller kan anbefale denne Maade at faae Postkarle paa.

J det øvrige meldes underdanig, at alle forbenævnte Postgaardere ere af de beste Gaarde her i Districtet, paa det Strøg af Landet som Postveien Løber igiennem, og ere i Fortiden udskrevne til Postgaardere, formedelst deres Bequemme Beliggenhed til Skydsningen, og det vil være høyst vanskeligt, og til dels umueligt, at faa Lige saa gode og for Skydsningen Bequemme Gaarde i deres Stæd, om disse nu værende skulle udgaae.

Jeg er derfor af den underdanige Formening, at de nu værende Postbønder maatte tilstaaes alt mueligt, for at faae dem uden Tvang til, at paatage sig den dobbelte ugentlige Skyds, da det er høystsandsynligt, at ingen anden Bonde, Han være sig Bonde paa en Postgaard eller en anden Gaard, vil blive at formaae til, godvillig at paatage sig den Byrdefulde dobbelte Skyds, naar Ham ikke tilstaaes, det de nu værende Postbønder paastaae.

Skulle altsaa underdanig tilraade, at GeneralPostamtet først Lod Postbønderne vide, om deres Paastand kan blive tilstaaet, førend der blev skredet til Tvang eller andre Postbønderes Udvelgelse.

Stavanger Postkontor den 26te Septbr 1803 **Rytter** (Sign)”

Strekningen sørover til Kristiansand fikk etter hvert opparbeidet veier som gjorde det enklere å transportere postsekken. Postveien fra Moi og opp gjennom Drangsdalen nærmet seg ferdigstillelse i 1803, og den ble tatt i bruk i

1805/06. Turen over den beryktede Skydalsheia mellom Eik og Ollestad ble da sløyfet, og postruta videre nordover til Stavanger ble lagt over Jæren i stedet for over Bjerkreim og Gjesdal. Veien gikk fra Strømstad, opp til Eigestad og over heia til Tengesdal hvor det ble ferget over Tengselva. Veien videre til Eige og til Gjermestad, over Heigre-stadfjellet til Hylland og langs konge-

veien over Jæren til Stavanger. Dette førte til betydelig støy og problemer for postmester Jacob deRytter. Bygdene i Gjesdal og Bjerkreim protesterte heftig på at de kom i "bakevja". Det ble rett nok satt opp bi-poster inn til disse bygdene, men "temperaturen" var høy. Endring på dette ble det rundt 1843 da den Vestlandske Hovedvei ble kjørbær fra Stavanger til Bakke i Sira.

Stavanger ca 1850 (Xylografi)

Kilder:

Statsarkivet i Stavanger

Statsarkivet i Kristiansand

Schous Forordninger 1660-1808 (Bind XII)

Norges Postmestre 1647-1814, Olaf Jæger.

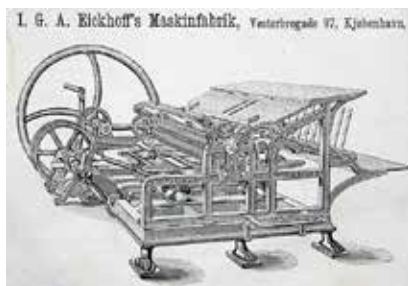
Boktrykker Christian Holtermann Knudsen trykte frimerker for Postverket fra 1895 til 1930.

Erik Chr. Martens

Fra et tidligere besøk på postmuseet på Lillehammer fotograferte jeg den første trykkemaskin til boktrykker Knudsen, og det er det denne artikkelen skal dreie seg om. Trykkemaskinen, som Postverket eide, ble hentet hos Centraltrykkeriet i forbindelse med den inngåtte kontrakten for trykking av frimerker hos Knudsen for Postverket. Boktrykkpressen «Favorit» var produsert hos J. G. A. Eickhoff i København i 1871

Utgangspunktet var at boktrykkeriet inngikk, 5. mai 1895, kontrakt med Posten om trykking av frimerker, portomerker og helpost for periode 1895 til 1900, en kontrakt som ble fornyet mange ganger.

Christian Holtermann døde i 1929, men dødsboet videreførte avtalen fram til 1937. Alle leveranser fra Christian H. Knudsens trykkeri var utført i boktrykk..

Annonse for Eickhoff. Under: Tykkmaskinen til Christian Holtermann Knudsen, Postmuseet.

Drift av et boktrykkeri hadde mange utfordringer på av 1800-tallet.

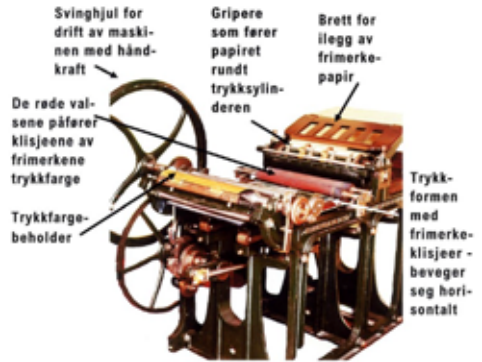
Elektrisk strøm var fraværende. Oslo's (Kristiania) første dampsentral for produksjon av elektrisk kraft startet i 1892. Strøm var dyrt i de første årene. Gassverket startet i 1848 og byen fikk gass-gatelys. Boktrykker Knudsens første trykkemaskin var drevet med håndkraft.

Dette stilte stor krav til å få maskinens drift til å gå rytmisk gjennom arbeidsdagen.

Denne amerikanske illustrasjonen viser hurtigpressen drevet av menneskelig kraft:

En maskindrager betjener svinghjulet. Alternative driftsmidler var dampmaskin og maskin drevet med gass før elektromotoren kom rundt år hundrede skiftet da elektrisk kraft ble tilgjengelig.

Frimerkepapiret med trykk av frimerkene følger sylindere rundt og kommer ut under papirbrettet.

Illustrasjonen viser de viktigste funksjoner på Postverkets maskin «Favorit» som produksjonen av frimerker startet på hos Christian Holtermann Knudsen i 1895. Forhåpentlig var lokalet lyst opp med det topp moderne elektriske lys. Knudsens boktrykkeri hadde gjennom tiden flere trykkemaskiner. De nye maskinene omtales ikke i denne artikkelen.

Et tilbakeblikk:

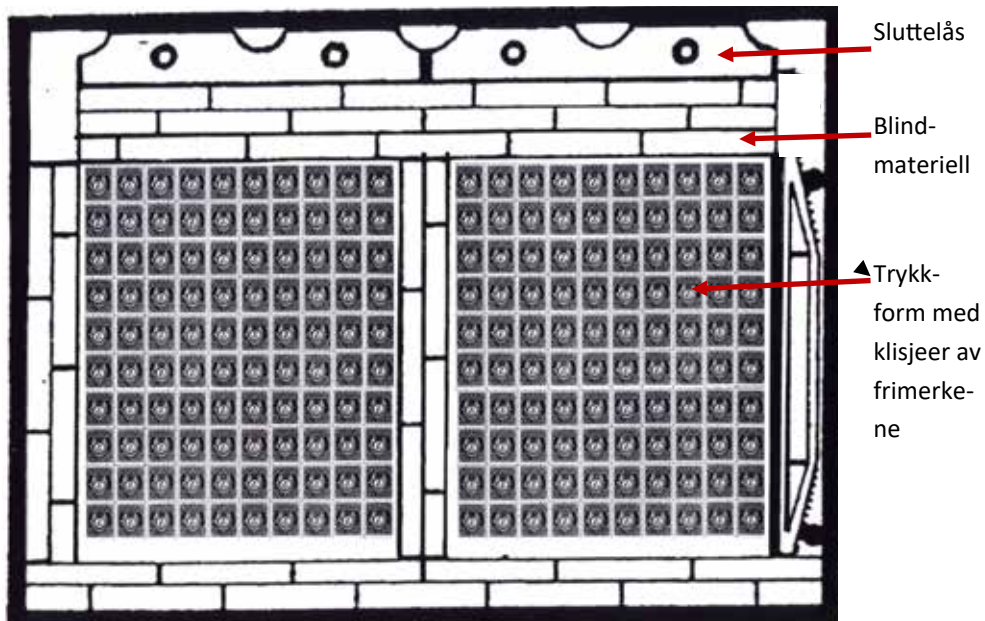
Trykketeknikken i Europa ble oppfunnet av Johann Gutenberg på 1400-tallet. Kunsten med å støpe løse bokstaver revolusjonerte trykketeknikken. Trykkprinsippet er enkelt med bruk av høytrykk, hvor det som trykker får sverte som avsettes på papiret. De første trykkemaskinene var laget i tre. Trykketeknikken spredde seg raskt i sentrale Europa. Lang tid før boktrykkerier ble etablert i Norge, første i Oslo 1643.

Utviklingen gikk langsomt fram til 1800-tallet. Briten Lord Stanhope laget den

første boktrykkpresse bygget av jern, som var et stort framskritt. Utviklingen gikk raskt videre. Hurtigpressen ble oppfunnet i 1812 av Andreas Friedrich Bauer og Friedrich König, og ble i årene som fulgte forbedret både av König og andre maskinbyggere. I konstruksjonen av hurtigpressen tok König i bruk et helt nytt prinsipp. Han gikk over fra flattrykk til sylindertykk. Det var denne type trykkemaskin postverket brukte.

Prinsippet for høytrykk.

Trykkformen i boktrykkmaskinen «Favorit». Før at frimerkene kan trykkes må klisjeene av frimerket settes inn i en slutteramme av stål. I dette tilfelle trykkunderlaget for et dobbelark med to halvdelar med 100 frimerkeklisjeer. Det er trykkeren som får de nødvendige klisjer og setter disse inn i formen. Klisjeene er bundet sammen med et snøre som tas bort når klisjeene er plassert i trykkformen. Før formen slutes må den skytes ut slik at trykkelementer plasseres riktig i forhold til format og marger.

Trykkformen plasseres i maskinen på en stålplate som beveger seg horisontalt under trykkingen. Først treffer den fargevalser som avsetter farge, deretter kommer trykksylindren med papiret. Den har et nødvendig trykk slik at frimerket får den nødvendige farge gjennom et godt trykkresultat. (se bildet av maskinen på forgående side)

Etter trykking renskjæres dobbeltarket i to halvdelar á 100 frimerker.

NK 67, 5 øre, grovtagget. Fra 1897 ble arkene forsynt med marginaldato. Alvøen papir med liggende vanmerke. Boktrykk på maskinen «Favorit».

Knudsen trykte rundt 3 milliarder frimerker fra 1895 til 1930

Knudsen Boktrykkeri startet trykking av Frimerker i oppdrag for Posten i 1895. Første opplag var på 499 000 av NK 71, 35 åre blågrønn,

grovtaget $13^{1/2} \times 12^{1/2}$ med første leveranse 11. november 1895 til 7. januar 1897. Trykkingen skjedde med nye plater på Alvøen papir med liggende vannmerke. Serien besto av posthorn merker med følgende valører: 1, 2, 3, 5, 10, 20, 25, 35 og 50 øre.. Totalt, i perioden 1895/98, ble det lever av denne grovtagede serien 79 478 000 frimerker. Knudsen leverte **fire** posthorn utgaver mellom 1895 og 1929 med utrolig mange varianter til glede for spesialsamlerne.

Knudsen fornyet sin maskinpark i løpet av kontraktperioden. Dette var maskiner som benyttet samme trykkprinsipp som den første maskinen. De nye moderne maskiner fikk elektromotor og et bedre og mer automatisert system for trykkavvikling.

Etter at krone og øre ble innført som myntenhet i 1875 og erstattet spedi-daler og skilling, satt posten igjen med restopplag av skilling merker. Disse

ble i løpet av årene påtrykt nye verdier for fortsatt bruk. Illustrasjonen viser et eksem-

pel på dette, NK 12, 2 skilling, overtrykt med Kr. 1,50 i blått. Kroneprovisorier levert Posten 26. juni 1906. valøren ble også endret på posthorn- og løvemerker. Et stort opplag av Portomerker ble overtrykt og brukt som vanlige frimerker.

De første portrett-merker Knudsen trykte var kroneserien med Kong Haakon VII. Disse kom i tre opplag, to av utgavene trykt av Knudsen. Første i 1907 tre merker meg verdi 1, $1^{1/2}$ og 2 kroner. Utgave to 1909/10 ble trykt av W. C. Fabritius & Sønner (kr. 1 og 1,50) Det Mallingske Boktrykkeri (kr. 2). Den siste utgave 1910/18 (illustrasjon) av Kong Haakon kronemerker ble trykt av Kiste & Sieberth, første opplag av NK 110 1 - opplag 250 000.

Deretter overtok Knudsen og trykte hele serien, og trykkeriets totale opplag av NK 110, 111, 112 og 113 var **27 828 412**.

Chr. H.

Knudsen Boktrykkers siste trykkoppdrag for posten var to av merkene, NK 177 og 179, i serien til minne om Olav den Hellige 900 år i 1930. Posthornmerkene trykt av Knudsen har så mange varianter at det er utgitt en egen bok som presenterer hovedvariantene. Her er det mye underholdning.

Christian Holtermann Knudsen

Ble født 15. juli 1845 i Bergen, død 21. april 1929. Faglært typograf, redaktør og politiker som representerte Arbeiderpartiet. Drev eget trykkeri i Kristiania fra 1884. Fikk trykkoppdrag fra Posten i 1885 til 1930. I løpet av 45 år var trykkeriet på det nærmeste eneleverandør av norske frimerker. Knudsen trykte i hele perioden alle oppdrag i boktrykk. Konkurrenten Emil Moestue, som etter hvert overtok som frimerketrykkeri hadde en moderne maskinpark, som dekket tre ulike trykkformer: Boktrykk, dyptrykk og offset. Aktivt inn i fagbevegelsen for trykkeriarbeiderne i 1872, og grunnla forløperen til LO i 1882, startet «Vort arbeide» forløperen til Arbeiderbladet i 1884,

Den sosialdemokratiske Forening i 1885, og Det forenede norske Arbeiderparti i 1887. Han var også den ledende kraft i maktovertakelsen i Oslo Arbeidersamfund, denne foreningen meldte overgang fra Venstre til Det norske Arbeiderparti i 1893. Med ett skiftet da 5000 medlemmer partitilhørighet.

Knudsen regnes ofte som grunnleggeren av den politiske arbeiderbevegelse i Norge, og var innvalgt på Stortinget for Arbeiderpartiet 1906–15. Han var partiformann i tre perioder, og selv om han tidvis ble offer for fløystrid forble han i partiet gjennom partisplittelsene 1921–27. Han satt kontinuerlig i partiets sentralstyre fra 1887 til 1924 med bare ett års avbrekk

Knudsen var stortingsrepresentant fra 1906 til 1915. I denne egenskap var han parlamentarisk leder for Arbeiderpartiets stortingsgruppe 1906–1909 og 1913–1915, og var forøvrig medlem av Arbeiderpartiets sentralstyre 1887–1918 og 1919–1924. Videre var Christian Holtermann Knudsen medlem av Nobelkomiteen 15. mars 1924 - 31. desember 1924, samt varamedlem i Nobelkomiteen 30. juni 1913 - 15. mars 1924 og 1. januar 1925 - 31. desember

1927

Han grunnla også en egen, og politisk sett meget viktig avis for arbeiderbevegelsen, med stor personlig kostnad gjennom 24 års gjeldsbetaling på trykkeriet.

SFK 25-år 1950

STAVANGER FILATELIST-KLUB

Stavanger Filatelistklub feiret 25-års dagen for klubbens stiftelse med en meget vellykket fest lørdag 11. november 1950 på Sola Strandhotell.

Det var stort frammete, i det 68 damer og herrer nyttet høve til å ha en hyggelig kvell på det vakre og koselige hotellet.

Som klubbens gjester var Norsk Filatelistforbunds president, skipsreder F. Walter-Johannesen, og klubbens æresmedlem, borgermester Bertr. C. Middelthun, begge med fruer, til stede. Der servertes cocktail, hvoretter man gikk til et vakkert dekket bord bl. a. smykket med klubbens bordfane.

Klipp fra referat i NfT 1950

Filatelistiske-bordkort fra klubbens arkiv og som det refereres til i artikkelen

Borgermesters
bordkort
visert til
den gamle
konflikt.

For å følge tradisjonen gjennom en lang rekke år var kuvertene forsynt med spesielle «filatelistiske» bordkort framstillet ved hjelp av frimerker, konstruerte frimerker og billedutklipp.

Klubbens formann disponent Bernt C. Middelthun ønsket velkommen og hilste spesielt gjestene.

O.r.sakfører Carl Gulbrandsen fikk straks ordet og priste med høystemte og fagre ord Dronning Filatelia. Han avslerte så en ny meget vellrukken statuette av dronningen, som var skjenket av et av klubbens eldre medlemmer, og det ble sunget et vers til H. M.'s pris.

Middag servertes etter følgende Meny:

Buljong m/ eggeboller og champignons
Lammesadel m/ grønnsaker
Is Belle Helene
Kransekake
Mocca

Borgermester Middelthun holdt festtalen for filateliene og for klubben, og det ble sunget en velformet sang av Mr. Hobby, som med honorerte nevnte en del av klubbens eldre medlemmer.

Klubbens formann rettet en hilsen til forbunds-presidenten, som deretter takket for innbydelsen til jubileumsfesten. Han uttrykte bl. a. sin store glede over at Stavanger-klubben igjen hadde funnet tilbake til forbundet og sitt håp om et godt samarbeid i tiden framover. Skipsreder Abr. Odfjell er medlem av klubben og var tilstede. Han talte morsomt for Stavanger, opplyste at han var født der i byen og alltid hadde likt den godt.

Et vers av både Bergens- og Stavangersangene ble sunget med begeistring.

Kassereren handelsfullmektig Magnus Berge har stått i den ikke så ganske lite brysomme jobb i alle de 25 årene. Under sterk tilslutning fra de tilstedeværende fikk han som takk en pokal med røde nelliker.

Sekretæren kåserte så om kvinnen og foreslo damenes skål. Den fulgtes av en sang til kvinnens pris.

F. Walter-Johannesen takket for maten, hvoretter man samledes i den vakre salong, hvor kaffen ble servert. Under enkle former ble her foretatt ordensutdeling i «Den blå Hawaii».

Norsk Filatelist Forbunds president F. Walter-Johannesen ble kommandør. Klubbens formann gjennom mange år disponent Bernt C. Middelthun fikk storkorset. Riddere ble Alex Berg, Jakob Stokka og Thor Frøyland. Hilsenen til de nydekorerte «Riddere så ranke» ble sunget med fynd og klem.

Klubben har anskaffet vakre 25-års nåler som ble tildelt følgende herrer som har vært med fra starten:

Borgermester Bertr. C. Middelthun, disponent Bernt C. Middelthun, Hovedbokholder S. Sigvaldsen, Handelsfullmektig Magnus Berge, Kjøpmann Sverdrup Hanssen, Revisor R. C. Riis, sorensskriver Lauritz Bernhardt. Borgermester Middelthun takket på samtlige vegne for utmerkelsen. Så var det dans. — Utmerket, inspirerende musikk fikk yngre og eldre til å svinge seg i dansen til bussene kjørte tilbake til byen i halvtretiden. Der var hele tiden en utmerket stemning. Festkomiteen med skreddermester Mathisen i spissen og brannsjef Evensen som toastmaster hadde gjort gode forberedelser og avviklet det hele på en utmerket måte. *Sekretæren.*

STAVANGER FILATELISTKLUB
 ER STIFTET 10. NOVEMBER 1926 OG KAN SÅLEDES I ÅR FEIRE
 30 ÅRS JUBILEUM. BESIGVNEHETEN VIL BLI MARKERT MED EN
 FESTMIDDAG FOR MEDLEMMER MED GAMLE
LØSDAG 12. NOVEMBER KL. 12.30
 PÅ HOTEL ATLANTIC, SALONG C OG D.
 KONTINGENTEN ER SATT TIL KR. 15,- PRO PERSONA.
 ANTRÆKK: SMOKING ELLER WOKK DRESS.
 - DE SOM ØNSKER I DELTA BØR TEGNE SEG SNAREST HOS
 ET AV FESTKOMITEENS MEDLEMMER. TEORINGSFRISTEN UTLØPER
 ONSDAG 9. NOVEMBER.
 KOMITEEN HJÆPER AT FLEST MULIG VIL DELTA, SÅ DET
 KAN BLI EN HYGGELIG FEST.

I FESTKOMITEEN:
 S. EVENSEN, MIMUS HERSÉ,
 SÖREN KRØGH, BERT C. WIDDELTHØN.

Invitasjon til 30-års jubileet på hotell Atlantic. Herr Alf Gowart Olsen inviteres til festmiddag med dame må vite og kr 15 skal det betales. Deltager avgift på kr 15, - høres rørende ut, men i dag ville dette ha vært kr 220, -.

Konvolutten frankert med 15 øre, lokalporto for trykksak..

Brev og konvolutter er fra Torstein Sæbo's samling.

Trondheim 11/10-26

Herr Gunnar Skene, Skövde.

Kære samleren.

Jeg mottok jg Dine brev med taknemmelighet for brevtillykke til mig. Jeg må si det var en ganske pen sending. Jeg bruker meget skandinaviske mæster, da jeg har mange byttemønter i Sverige bank. Jeg har nemlig lidt besvær med at komme i forbindelse med post mulig sammen jeg sender nu 70 mæster fra Skotland, 30 fra Nord-Tyskland, 20 svenske og 40 fra Skotland. Jeg har en rigtig fint forsamlet med alle land. Skotland 1881 og 1888, 1981, 1982 til 1987. Sverige 1881, 1882 til 1887, 1888, 1889, 1890, 1891, 1892 og 1893 mæster.

Skulle du ikke være så venlig i skaffe mig navn av de flyende mæster: Landbruksmæster, Byggeskift, julemøn 1981 og 1988, 1981, 1982 til 1987. Sverige 1881, 1882 til 1887, 1888, 1889, 1890, 1891, 1892 og 1893 mæster?

Skulle du ikke være så venlig i skaffe mig navn av disse mæster. Brevet er sendt mig Dine mæster, for at jeg ofte kan bytte dem (jeg har kun 1881) og jeg skal så mulig skaffe dem hoved 30 bekriver.

Hjælpende at jeg ikke for Dine om ikke de bøger blive jeg med mange filatelistiske bittninger. Dine
 Tak
 Havn, Trondheim
 Sæbo

Brev frankert med 20 øre, NK 167, (overtrykk med post på P 18) for inntil 20g innen Nordenfra 1/7 1920 til/10 1946. Sjan.merense brev til svensk samler-venn

Stavanger Filatelist-Klub var ikke medlem av Norsk Filatelistforbund fra 1941 til 1950.

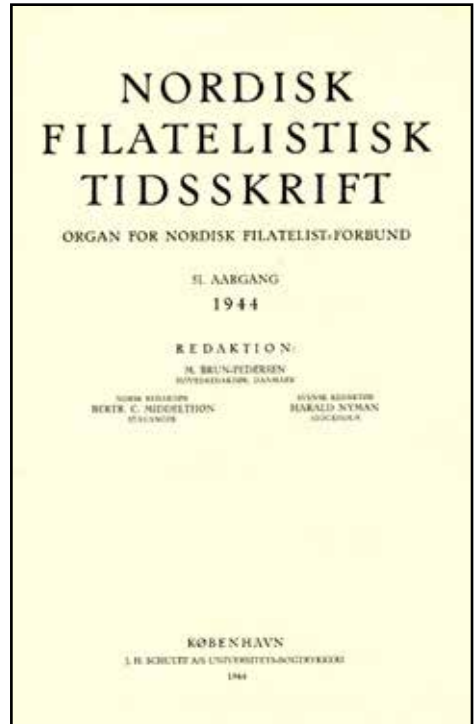
Under referat av feiringen av klubbens 25 år jubileum fremkommer det at SFK igjen var blitt en forbundsklubb. Utgangspunktet for utmeldingen var:

På årsmøtet Norsk Filatelistforbund i 1941 ble det vedtatt at Norsk Filatelistforbund skulle utgi et eget blad, som skulle komme ut 1. januar 1942..

I denne artikkel tar jeg ikke sikte på en uttømmende beretning om alle detaljer som knyttet seg til Stavanger Filatelist-Klub's utmelding av Forbundet. SFK hadde vært sterkt inne i redaksjonen av Nordisk Filatelistisk Tidsskrift. Alb. Bergh Skaanlund som hadde vært sentral i stiftinga av SFK og aktivt styremedlem samtidig var aktivt med i styring og redaksjonen av Nordisk Filatelistisk Tidsskrift. I jubileumsskriftet til Norsk Filatelistforbund «vil du bli med hjem å se på frimerkene mine» bringer vi noen sitater; *Borgermester Mid-*

deltbon reagerte kraftig på Oslo-klubbens forslag om å melde seg ut av det nordiske forbund og kaste vrak på det hederskrone-de tidsskrift.

Ønsket man virkelig å ødelegge et blad som hadde betydning så meget for de nordiske frimerkesamlere, ønsket man virkelig å gi dødsstøtet til et

nordiske forbund?

Detter ble en heftig debatt med nye «skittkasting», men det er lagt dødt. *Det endte med at den djerve borgemesteren ble ekskludert som medlem i Oslo-klubben i 1944.*

Lederen i Norsk Filatelistisk Tidsskrifts første nummer peker på at bladet ikke skulle være en konkurrent av Nordisk Filatelistisk Tidsskrift, som var klubbblad for mange klubber, men NFT skulle bli mer populært temamessig. Fra flere hold ble det påpekt at Nordisk Filatelistisk Tidsskrift var for de spesielt interesserte og umoderne i sitt stofftilfang

Av SFK's regnskap går det fram at et abonnement av Nordisk Filatelistisk Tidsskrift var en del av medlemskontingenten. Bertr. C. Middelthøen påtok seg å være den norske redaktøren for det nordiske bladet. Han følte seg falt i ryggen av gamle frimerkevenner.

Bernt C. Middelthøens Frimerkeforretning opplyste i et referat i Nordisk Filatelistisk Tidsskrift, at det gjennom forretningen ville bli tegnet 1000 abonnement. Nordisk Filatelistisk Tidsskrift hadde fyldige referat fra tilsluttede klubbens medlemsmøter.

Kanskje ikke alltid den mest interessante lesing, men i 1944 finer vi dette referater for i pennen av sekretær 1 Bernt C. Mid-

delthøen

Her har nok vært en underliggende stemning, de tre som stemte mot, inklusiv forslagsstilleren, ble etter krigen ekskludert pga. sitt N.S. medlemskap. På medlemsmøte 29. mai 1945.

Det ser ut at ting tar tid og noen kontroverser leges seint. Jeg har ikke funnet flere begrunnelser for at SFK ikke kom tilbake i folden før i 1950. En av begivenhetene under feiring av klubbens 25 årsjubileum.

En oversikt over styrets sammensetning fra 1925 til 2018

Det har vært jobbet en tid med å få laget en oversikt over hvem som har vært tillitsvalgte i vår klubb. I dette arbeid har jeg hatt glede av opplysninger i vårt arkiv, gamle klubbreferat i både Nordisk -og Norsk Filatelistisk Tidsskrift. I tillegg har flere kommet med private notater over hvem som har sittet i styrene. Oddbjørn Salte har også fortalt om personlige opplevelser fra klubblivet og kommet med opplysninger fra sine arkiv. For 1947, -46 og -48 og 1958 mangler jeg oversikt.

Er det noen som har kunnskap om styrets sammensetning for de nevnte år mottas dette av redaktøren med takk.

Når oversikten er klar vil den bli presentert i bladet.

Stavanger Filatelistklub avholdt ordinær generalforsamling 13. Februar 1945 i Bondeungdomslagets kafé, under ledelse av formanden hovedbokholder S. Sigvaldsen. Som dirigent blev opnevnt Advokat Gulbrandsen. Sekretæren læste årsberetning, og for regnskapet blev der gitt decharge.

Man gikk derefter over til å behandle 2 forslag som var innsendt, samt en skrivelse fra Norsk Filatelistforbund. Fra A. M. Pisani var innkommet følgende forslag: »Stavanger Filatelistklub søker om opptagelse og innmeldelse i Norsk Filatelistforbund fra 1. Januar 1945.» I forbindelse med en skrivelse fra Norsk Filatelistforbunds formann av Desember 1944 med oppfordring til S. F. om å gjeninntre i det Norske Forbund fremsatte sekretæren disp. Bernt C. Middelthøen som medlem av S. F.'s styre følgende forslag: »Spørsmålet om Stavanger Filatelistklubs eventuelle gjeninnmeldelse i Norsk Filatelistforbund utstår til efter krigen.»

Efter endel debatt, hvori vesentlig Pisani og Middelthøen deltok, blev forslagene tatt under avstemning. Ved skriftlig votering over Pisanis forslag blev dette forkastet med 29 mot 4 stemmer. De 4 var: Pisani, Schwabs, Kamfjord og Dahl. I åpen votering over Middelthøens forslag blev dette vedtatt med 29 mot 3 stemmer. De tre var Pisani, Schwabs og Kamfjord.

Oddbjørn Salte er en med lengst fartstid i klubben med et medlemskap på 53 år.! Han har følgende åsi om bruken av bordstatuen av dronning Filatelia:

Jeg husker at dronningen ble hedret og besunget på 40 års jubileet i 1965 på Atlantic og på 50 års jubileet i 1975, da i forbindelse med palmarés for utstillingen Stavanger 75.

På klubbmøte i SFK, 21.11 1950 var det oppsummering av jubileumsfestligheten. Og en stor takk, ble gitt, til Sverdrup Hanssen som hadde skjenket klubben en ny, vakrere og forynget Dronning Filatelia

STAVANGER FILATELIST-KLUBB

Møte nr. 667 23. november under ledelse av formannen Jacob Schawland. 18 medlemmer var til stede.

Formannen kunne opplyse at der allerede nå forelå en hel del nye, stigende priser på merker i den nettopp utkomne AFA 1966 Europakatalog. Siden fulgte 3 vanlige utlodninger, 1 gratisutlodning og auksjon ved formannen. Alt i alt inntekst til kassen kr. 47,20.

SFK 40 ÅR

Møte nr. 668 var festmøte i anledning klubbens 40-års jubileum, og ble holdt på Hotell Atlantic den 7. desember under ledelse av formannen Jacob Schawland. 18 medlemmer var til stede.

Formannen ønsket samtlige velkommen og ga en oversikt over formannstillingen opp gjennom årene. Lengst funksjonstid hadde Bernt C. Middelthun med sine 15 år. Videre hadde Bertram C. Middelthun, Skånlund, Sigvaldsen, S. Evensen og Krogh hatt vervet flere ganger, samt det siste året Jacob Schawland.

Det ble så gitt klarsignal for servering, og samtlige inntok «Mortepumpen» som var stillet til disposisjon. Her ble det servert ekte wiener-schnitzel med rødvin og senere kaffe og konjakk. Praten gikk muntert og livlig ved alle bord — man savnet nok langbordet nå — men alle hygget seg storlig og det var jo det viktigste. Det innløp 2 telegrammer som ble opplest — det ene var fra Norsk Filatelistforbund, og det andre fra våre venner i Sandnes Frimerkeklubb, som begge ble satt behørig pris på. Fotografen var også til stede og foreviget det hele.

Senere bar det tilbake til salen, og her ble det servert pjoletter til dem som ønsket det. Flere utlodninger og gratisutlodninger, og til slutt ledet Schawland auksjonen hvor budene falt både titt og livlig. Kveldens kassagevinst ble kr. 71,50.

Klipp fra NFT, 1975

FLEKKEFJORDBANEN

Rolf Mong lysbilde kåseri 25. september.

Kåseriet var et interessant dypdykk i Flekkefjordbanens historie, ledsaget av mange unike postkort og Rolfs detaljkunnskap om stasjonene og banen.

Flekkfjordbanen ble åpnet i 1904, som smalsporet, og nedlagt 1991. Rolf Mong har gitt bladet tillatelse til å presentere en del av postkortene fra kåseriet

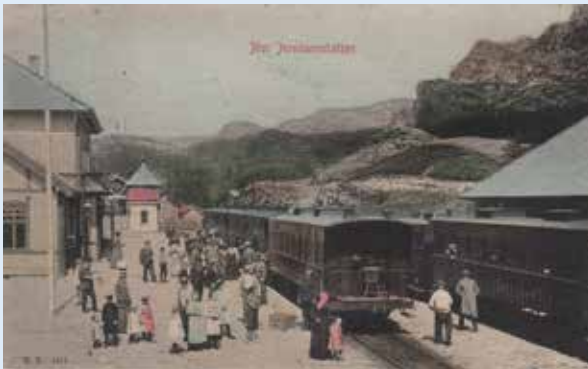

Sirnes St. Slekkelfjordbanen.

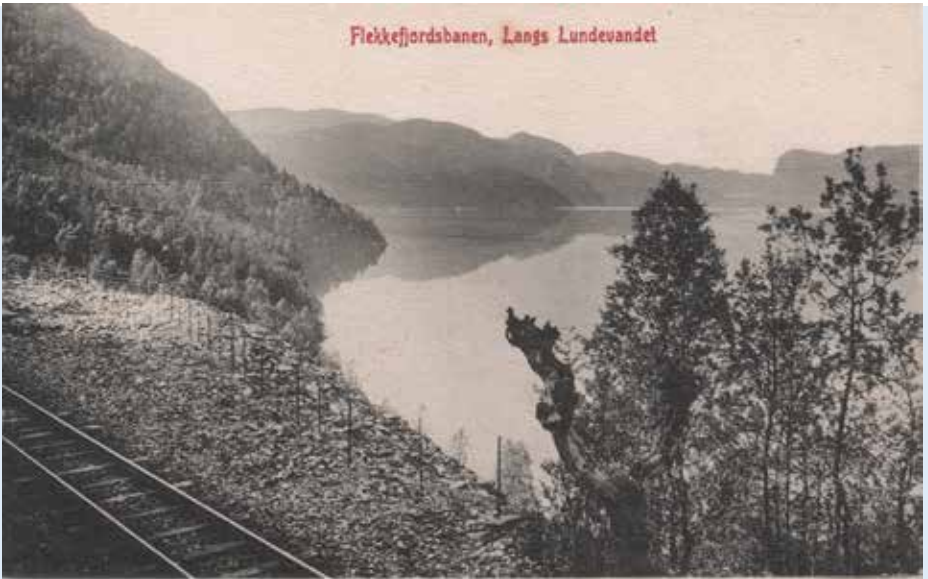

Populært å dra på skitur til Moi for Stavangerfolk

Fra Kongsbøllet på Utland st.

Flekkjefjordsbanen, Langs Lunde vandet

Brev fra Stavanger i Minnesota

Helge Fritsen

Brev fra Stavanger Minnesota. Skrevet 16 juli 1903. Sendt til South Omaha Nebraska. Stemplet STAVANGER MINN, JUN 20 1903 og på brevets bakside stemplet COTTENWOOD MINN. JUL 21 12M 1903 og ankomststemplet SOUTH OMAHA JUL 22 10 - AM '03 NEB. Brevet er dessverre flekket, og i tillegg er frimerket klippet ut og gitt til misjonen.

Stavanger postkontor, Minnesota :

Stavanger var et av de første postkontorene i fylket Yellow Medicine i Minnesota, USA. Postkontoret ble grunnlagt ca. 1870 med O.O. Lende som postmester. J.C.Bratberg og Rier Swenson var også postmestere i en kort tid. Fra ca. 1890 til 1903 var John P. Berre postmester.

I november 1903 ble postkontoret erstattet av en landpost-rute som gikk tur – retur Redwood Falls, Yellow Medicine, Vineland, Stavanger, Bremer, Marshall. Senere ble landpostruten

endret og en dag i uken ble posten fraktet tur – retur Vilmar. Granite Falls, Vineland, Stavanger, Bremer, Marshall, Redwood Falls.

Postkontoret Cottenwood Minnesota: Cottenwood ble først bosatt I 1871 og fikk landsby status 12. januar 1892. Cottenwood fikk sitt navn fra poppeltrærne som vokste langs breddene av en innsjø like ved.

Post til Cottenwood ble fra 1873 til 1888 levert til Vineland, hvor Ole S. Reishus var postmester og hadde postkontor på eget bosted. Da Reishus flyttet til Cottenwood i 1888 ble også postkontoret flyttet til samme sted, og skiftet navn til Cottenwood. Hans kone Ingebor O. Reishus ble postmester.

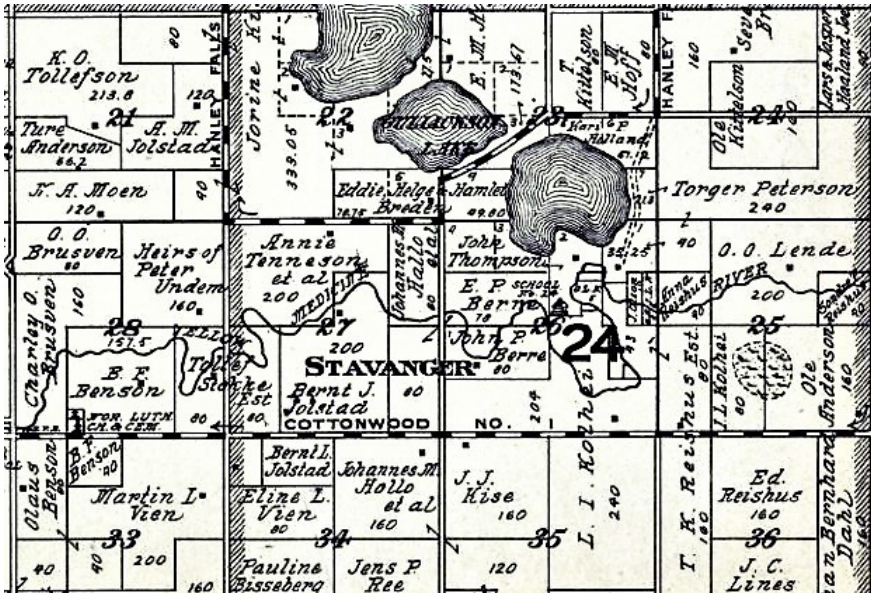
I brevet står bl.a. følgende:

«Stavanger. Minne. Juli 16ene 03. Kjære ven Engebret.

--- jeg lever langt fra byen og det er ikke alltid god anledning til at sende et brev, ---

for her er 8 mil til byen og reiser seldom did. --- Her har veret en hel del med storm og regen nu i sennere tid, og i gaar havde vi en regen storm der gjorde atsjellige skade på Härbergen, jeg havde hyrt mig til at vere med og höye, men her er saa meget regen saa her er nu mange kvile dage. Jeg plöyet i Farmen her for en tid, det var at kjöre sig på ploegen, men det er nogsaa magelig at jeg blev tret af at site. Og daglöner er ikke saa stor nu före Harvesten (innhøstningen) heller. Men i Harvesten bliver det vist fra 2 til 2 ½ Dollar om dagen-- Hans Salem, Stavanger Yellow Med. Co. Minne.»

Kilde: The History of Yellow Medicine County by Arthur P. Rose, 1914. Transcribed by The Alberti's.

Normania Township, Stavanger, Gulickson Lake
From Yellow Medicine County 1913, Minnesota

Hyggelig oppsummering av 2018: **ØKENDE FREMMØTE PÅ KLUBBENS MØTER**

De foreløpige tall viser en gledelig gjennomsnittlig økning fra 30,3 til 33,3 deltagere på klubbmøtene. Det som er ekstra gledelig at fremmøte har vært økende de siste åren. Vårt tidligere så romslige møtelokale har til tider på det nærmeste vært «utsolgt», men med litt smidighet er det plass til alle - så velkommen. Høstens program har inneholdt mange go'biter. Takk til foredragsholderne for interessante presentasjoner. Takk til NorStamps og John-Arne Paulsen, for auksjon og kasser med go'biter. Bjørn Omundsen med sine kasser. Odd Tjølsen med utvalgshefter. Frimerkets dag. Arnfinn Skåle med presentasjon av arbeidet med neste års frimerker, og fram det endelige resultat som kommer i løpet av frimerkeåret 2019. Det har vært kaker og hyggelig juleavslutning. Kåre har holdt innholdsrike og muntre auksjoner. Redaktør Refsnes syntes det var fornøylig da Kåre sa nok er nok og avsluttet budrunden. Bilden viser en kavalkade over møteaktivitetene

Kom for salg 4. januar 2019

Frimerkets Dag, 6. okt. 2018

Øverst fra vår stand på Stavanger Postkontor. Einar Sanstøl og Jens Byberg var raskt på plass. De kjøpte årbok, første-dags brev og spesialprodukt for frimerkets dag. En hyggelig dag med en del be-

søkende, men interessen er dessverre liten.

Ansvar for standen hadde: Gjert Bergesen, Karl Kalvik og Erik Martens.

HUSK!

Får du ny e-post konto, telefon-
nummer eller flytter.

Send informasjon snarest til
gjertbergesen@gmail.no

telefon 906 86 366

TAKK

Hyggelig juleavslutning
med klubbauksjon, gode
snitter og kake.

Utlodding med mange
velsmakende gevinster.

Avsender: Stavanger Filatelist-Klub, postboks 604, 4003 Stavanger

LEDENDE SAMLER- OG AUKSJONSHUS

Skanfil er det beste alternativet ved all omsetning av **mynter, sedler, frimerker, brukt, antikk og diverse samleobjekter**.
Kontakt oss og få gratis tilsendt Skanfil Nytt eller auksjonskatalog.

SKANFIL
Auksjoner as

SKANFIL
for samlere as